

Barn och föräldrars arbete

Ingemar Reimer

Barns liv och uppväxtmiljö har ett klart samband med föräldrars arbete. Hur passar då vårt nutida arbetsliv våra barn? Artikeln försöker något belysa detta samband och besvara denna fråga. Att ha barn och samtidigt förvärvsarbeta är idag en källa till konflikt som innebär fysisk och psykisk press för barn och föräldrar. Bättre arbetsvillkor för föräldrar ger barnen bättre uppväxtvillkor.

Ingemar Reimer är kommunalrådssekreterare vid social- och kulturroteln i Uppsala.

Hur passar arbetslivet barnen

Arbetet påverkar vårt liv och är ett av livets viktigaste inslag. Vad vi arbetar med, hur vi har det på arbetet, hur vi upplever det, hur länge vi arbetar, vilken lön vi får, vilken trygghet mot avskedande det finns, vilka arbetstider vi har – allt detta påverkar oss.

Arbetet har också inflytande på vad vi gör på fritiden. Det bestämmer i stor utsträckning våra möjligheter att uppfylla vardagens krav och våra drömmar. Det påverkar vår fysiska och psykiska hälsa i positiv eller negativ riktning. Det påverkar vår allmänna inställning till vad livet är och bör vara. Det påverkar inställningen till hur våra barn skall leva och hur de skall bli som vuxna.

Vårt arbete, vårt sätt att arbeta och vårt sätt att se på arbetet har också stor betydelse för hur framtiden kommer att se ut för kommande generationer. Barnen får, utan att kunna göra något åt det, bära en stor del av den börda som arbetslivets problem ger familjerna.

Barnen lever alltså på de vuxnas villkor. De vuxnas sätt att utforma arbetslivet har avgörande betydelse för barnen.

Arbetslivet i dagens Sverige är inte utformat med tanke på hur det påverkar barnen. I många avseenden är det inte heller utformat på ett bra sätt för oss vuxna. I dag finns en motsättning mellan att ha ansvar för barn och att arbeta.

Efter en inledning med viss bakgrundsdiskussion om nuläge och en kortfattad historisk återblick delas rapporten upp i avsnitten

Arbetets inverkan på barnen och föräldrarna

Arbetets omfattning

Arbetets art

Arbetstiden

Restiden

Tiden hemma

Tid för barnen

Framtiden

Bakgrund och historik

Sambandet mellan barnens levnadsförhållanden och föräldrarnas arbete har inte uppmärksammats i någon större utsträckning. Få studier finns att tillgå. Hur barnen påverkas av föräldrarnas arbete har man glömt bort att ta reda på.

Samhället präglas av att man ser dess olika delar sektoriellt. Arbete – skola – förskola – familj – har kommit att bli världar för sig. Genom att man ser på samhället på detta sätt har barnen kommit i kläm.

Har inte överhuvudtaget människan kommit bort i de övergripande målen för samhällsutvecklingen – ökad ekonomisk tillväxt, hög och jämn sysselsätt-

=====

Barnen får, utan att kunna göra något åt det, bära en stor del av den börda som arbetslivets problem ger familjerna.

=====

ning, stabil prisnivå, balanserad utrikeshandel och tillfredsställande resursfördelning?

Arbetet och den roll den vuxne får i arbetslivet inverkar på människans övriga roller och liv. Arbetslivsforskaren Bertil Gardell har funnit att arbets-situationen och möjligheterna att påverka denna återspeglas i den allmänna attityden till arbetet samt i deltagande i övriga samhällsaktiviteter, speciellt skolbildning och kulturliv.

Många arbetare och tjänstemän anser att arbetet endast tjänar en resursskapande funktion för behovstillfredsställelse utanför arbetet. Arbetet i sig är ointressant.

Arbetets inverkan på föräldrar och barn

Arbetet påverkar vårt liv. Det inverkar också på familjen. Barnen står därför i relation till föräldrar-nas arbete.

Vad som bör eftersträvas är en jämvikt mellan familjens liv, arbetet och samhället. Föräldrarnas arbete, barnens behov av föräldrarna och andra vuxna samt familjens behov av olika kontakter med samhället utanför familjen bör harmoniera.

Några entydiga forskningsresultat som visar att mödrarnas förvärvsarbete skulle inverka menligt på barnen kan inte redovisas. Kvaliteten och inte kvantiteten i kontakterna mellan föräldrar och barn är avgörande. Faderns roll har i det sammanhanget hittills underskattats.

Arbetet – anställningsvillkor, arbetets natur och arbetsmiljön – påverkar de anställda. Föräldrar för med sig sina intryck från arbetet hem. Sociologen Rita Liljeström säger i "Uppväxtvillkor" att när fadern återvänder från arbetet, "bär han med sig hem något av det industriella systemets otrygghet". Detta påverkar hans sätt att umgås med barnen och påverkar barnens karaktärsutveckling. Familjen har formats så att den passar arbetsmarknaden – en liten familj som "bygger på låg delaktighet och ringa engagemang i de samhällsmiljöer den lever i".

Den rörliga arbetsmarknaden inverkar också på barnens liv. Amerikansk forskning har behandlat vilken effekt flyttningar har på barn. Familjens status eller brist på status är avgörande för det nyinflyttade barnet. Barnets upplevelse av trygghet och social säkerhet är i hög grad en fråga om

Geografisk rörlighet, befolkningskoncentra-tion och hemlöshet i socialt och kulturellt avseende ökar familjens betydelse som fast punkt för individen.

föräldrarnas egen upplevelse av trygghet.

Den geografiska rörligheten, befolkningskoncen-trationen samt en hemlöshet i socialt och kulturellt avseende ökar familjens betydelse som fast punkt för individerna.

Man har i flera studier funnit skillnader mellan olika socialgrupper i sättet att uppfostra barnen. En forskare (Kohn) menar att det skapas en överens-stämmelse mellan vad föräldrarna erfar och deras arbete kräver av dem och vad de försöker förbereda och rusta sina barn för. Ju högre socialklass desto starkare betonar föräldrarna vikten av vetgirighet, nyfikenhet hos sina barn. "Tjänstemännen har råd att koncentrera sig på känslor och motiv, arbetaren måste klara den hårda primära kampen för livets nödortf". Vissa forskare menar att "den nya arbe-taren" höjt sina ambitioner för sina barns framtid. Skillnaden mellan dem och tjänstemannaföräldrar-nas ambitioner har minskat.

Föräldrar som har ett arbete där de inte kan påverka sin arbetssituation eller inte har kontakt med andra människor på arbetsplatsen, som känner sig som betydelselösa kuggar i ett oätkomligt, opå-verkat maskineri, överför lätt denna känsla, denna syn på arbetslivet till barnen. Relationen till barnen präglas lätt av föräldrarnas erfarenheter från arbets-livet. Barnen blir ofta auktoritärt uppfostrade, får lära sig lyda utan att ifrågasätta.

Föräldrar som har ett självständigt arbete med utrymme för egna initiativ och många kontakter med andra människor på arbetsplatsen för utbyte av åsikter och erfarenheter kan ha lättare att uppmunt-ra sina barn att kritisera och ifrågasätta.

Olika forskare har pekat på att det också finns ett samband mellan arbete och fritid. Arbetare med tunga och tröttande jobb deltar i mindre utsträck-ning än andra i fritidsaktiviteter. Dessa är i högre utsträckning än andra hänvisade till en passiv kon-sumtion av fritidsindustrins tjänster.

Det faktum att kvinnorna nu i allt större utsträckning arbetar utanför hemmet, betyder att ingen av föräldrarna finns hemma under långa perioder vilket ställer stora krav på samhället i form av god barnomsorg.

Arbetets omfattning

I Sverige har en mycket stor andel av befolkningen yrkesarbete jämfört med andra länder.

En av de mest märkbara förändringarna på arbetsmarknaden under senare år är att antalet förvärvsarbetande kvinnor har ökat mycket kraftigt. Mellan åren 1965 och 1974 ökade antalet förvärvsarbetande kvinnor med ca 300 000. Under samma tid sjönk antalet förvärvsarbetande män i arbetskraften.

Sista kvartalet 1975 förvärvsarbetade 70 % av kvinnorna med barn under 17 år.

Eftersom dagens förhållanden är sådana att kvinnorna i hög grad dubbelarbetar, dvs arbetar både ute på arbetsmarknaden och i hemmet, är kvinnosiffrorna intressantast. Statistiken är dessutom så uppbyggd att det endast går att ta fram siffror som belyser andelen kvinnor i arbete, som har barn i olika åldrar. Motsvarande statistiska uppgifter för män finns inte.

Den lokala arbetsmarknadens struktur är av stor betydelse för kvinnornas möjligheter till förvärvsarbete.

Att båda föräldrarna förvärvsarbetar har både positiva och negativa effekter för barnen. Till det positiva hör att deras värld har vidgats. Hemmet och föräldrarna är inte längre på samma sätt som tidigare barnens enda fasta punkt. Daghemmet, familjedaghemmet och andra omsorgsformer betyder nya miljöer för barnen – de lär känna fler vuxna och fler barn. Får föräldrarna dessutom stimulans och tillfredsställelse i sitt yrkesarbete har också barnen glädje av detta.

Till nackdelarna hör att alltför många barn får vara borta från hemmet uppemot 10–11 timmar

=====

Sista kvartalet 1975 förvärvsarbetade 70 % av kvinnor med barn under 17 år.

=====

varje dag. Många barn få vara ensamma i flera timmar innan föräldrarna kommer hem från arbetet. Barn och föräldrar får för kort daglig samvaro.

Arbetets art

Den svenska arbetsmarknaden är idag i påfallande hög grad uppdelad i en manlig och en kvinnlig arbetsmarknad. 3/4 av de förvärvsarbetande kvinnorna är sysselsatta i endast ca 25 yrken, framför allt i servicearbeten, i kameralt och kontorstekniskt arbete och i hälso- och sjukvårdsarbete.

Inom industrisektorn hade 80 % av kvinnorna år 1970 arbetsuppgifter som klassificerades som rutinmässiga mot endast ca 19 % av männen.

Kvinnorna återfinns dessutom i låglöneyrken. År 1965 utgjorde kvinnornas timlön ca 75 % av männens och år 1970 hade denna procentandel stigit till ca 80.

Dagens arbetsmarknad kräver en rörlig arbeidskraft. Den vanligaste flyttningen är omflyttning inom församling, kommun eller region. Så har det varit ända sedan 1930-talet. Det är i åldrarna 20–29 år som folk flyttar mest och längst. Dessa åldrar är ju också de åldrar, då man har små barn. Det är vidare de mer välsituerade och mer välbetalda som flyttar. Undersökningar har visat att kvinnornas situation på arbetsmarknaden i alla fall på kort sikt försämrats i samband med flyttningar. Inkomsterna tenderar att minska.

Arbetsförhållandena har ändrats inom de flesta sektorer efter andra världskriget. Ibland till det bättre men ofta motsatsen. Två negativa faktorer har främst tillkommit: tidspressen och monotonin. Olycksfall i arbetet och yrkesskador har ökat. Trötthet är en väsentlig olycksorsak. Undersökningar har påvisat samband mellan okvalificerat arbete och psykisk ohälsa, och att ett mekaniserat arbete minskar möjligheten till självbestämmande i arbetet. Hur man upplever sitt arbete påverkar givetvis också familjelivet och relationerna till barnen. Man har vidare funnit att en mängd olika stressfaktorer som direkt hör ihop med livsvillkoren ofta förekommer vid fall av barnmisshandel.

Dagens arbets- och miljöförhållanden ger knappast ökade förutsättningar för arbetstillfredsställelse och psykisk hälsa. Detta visar sig bla i hög

sjukfrånvaro, som nu ligger över 10 %, och hög personalomsättning.

Man borde i mycket högre grad än vad nu sker ta hänsyn till de undersökningar rörande arbetsmiljön som gjorts. Många upplever sin arbetssituation som otillfredsställande. Människorna måste flytta i allt högre utsträckning till platser där jobb finns, med de konsekvenser det får för arbetstagaren och dennes familj.

Arbetsmiljön får följder för samvaron mellan barn och föräldrar. Effekterna av fysiskt förslitande och psykiskt nedbrytande arbeten försvinner inte i och med att mamma och pappa lämnar arbetsplatsen. Arbetsmiljön får ofta direkta följder för hälsan – olycksfall, yrkesskador av olika slag, sjukdomar. Det är svårt att orka med barnen om man inte är frisk.

Arbetstiden

Hur mycket tid barn och föräldrar får tillsammans beror bl a på om en eller båda föräldrarna arbetar, om de arbetar heltid eller deltid, hur arbetstiden är förlagd.

Historiskt har arbetstiden gått mot en förkortning. Motivet för de senare förkortningarna har varit ekonomiska. Familjepolitiska skäl har aldrig anförts som skäl för en förkortning av arbetstiden.

En mängd olika typer av arbetsförläggning finns – skiftarbete, tvåskift, treskift, förskjuten arbetstid, turlistetid, partnerarbete osv.

Nästan alla män arbetar heltid. Mycket få män har deltidsarbete, och de få som har det är i allmänhet antingen ungdomar eller pensionärer. Siffror från andra kvartalet 1974 visar att 2 222 000 män och 943 000 kvinnor arbetar heltid. 97 % av män med barn under 17 år arbetar heltid.

600 000 kvinnor arbetar deltid, dvs arbetar mindre än 35 timmar i veckan.

Låginkomstutredningens resultat om arbetstider visar klara samband mellan arbetstider och arbetsplatsförhållanden. Fysiskt och psykiskt krävande

=====

Familjepolitiska skäl har aldrig anförts som skäl för en förkortning av arbetstiden.

=====

arbete och otillfredsställande arbetstider hänger ofta ihop. För 2 av 3 arbetstagare är bruttoarbetstiden mer än 9 timmar. Arbetstiderna ligger också ofta obekvämt i tid på dygnet. 30 % har morgonarbete, dvs före 07.00, minst en gång per vecka och drygt 25 % har arbete efter kl 18.00 minst en gång i veckan. Kvinnorna måste ofta arbeta på kvällar, veckoslut och helgdagar. Hemarbete har då inte räknats med. Sådana faktorer måste givetvis inverka på barnens möjligheter till kontakt med föräldrarna. Många har vidare otillfredsställande längd på semestern. 18 % har färre än 24 semesterdagar per år. Av dessa är 40 % kvinnor.

Statistiska Centralbyrån presenterade i augusti 1974 en undersökning av svenska folkets arbetstider med speciell tonvikt på oregelbunden och obekväm arbetstid.

Två tredjedelar av de förvärvsarbetande arbetar uteslutande på dagtid (mellan 6.45–17.45). 20 % av samtliga sysselsatta – 792 000 personer – har oregelbundna arbetstider, dvs de arbetar inte på samma arbetstid varje dag. 191 000 av dem hade skiftarbete, 292 000 turlistearbetade och 309 000 annan form av oregelbunden arbetstid.

Arbetstiderna har visserligen formellt blivit kortare men för den skull inte bättre för barnen. Antalet människor med oregelbunden och obekväm arbetstid har kanske t o m ökat. Restiderna mellan bostad och arbete har blivit längre.

Skiftarbete medför problem och svårigheter av olika slag för de människor som jobbar i skift. De får ofta problem med sömnen, besvär med magen, blir nervösa och stressade. Det ger inga bra förutsättningar att orka och hinna vara tillsammans med barnen. Många föräldrar tvingas arbeta på olika tider, så att de aldrig är hemma hos barnen samtidigt. Den gemensamma samvaron i familjen blir lidande. Man måste sova i skift för att ta hand om barnen. Ibland kolliderar föräldrarnas arbetstider och då får barnen vara ensamma i flera timmar.

Arbetstiderna och samhällets övriga tider passar inte heller ihop. Detta gäller inte bara de "ovanliga" arbetstiderna utan även de vanliga tiderna. Skoltiderna tex passar inte med de flestas arbetstider. Ett stort antal arbeten börjar sju på morgonen medan skolan börjar åtta. Skolan slutar på eftermid-

dagen i regel två-tre timmar före arbetstidens slut. Sommarloven och andra lov är längre och ligger ofta på andra tider än föräldrarnas ledighet. Denna omständighet är svår att klara särskilt för de föräldrar som har små ekonomiska resurser.

Daghemmen har inte öppettider som passar skiftarbetare inom industrin, anställda inom sjukvården och hotell- och restaurangbranschen.

Restiden

De flesta av oss måste använda något slags färdmedel för att komma till arbetet. Det är ett fåtal förunnat att ha så nära mellan arbete och bostad att de kan gå till fots.

Restiden har kommit att höra ihop med arbetet, men räknas oftast inte in i arbetstiden. Restiden är tiden mellan arbete och fritid. Restiden förlänger arbetsdagen och minskar därigenom tiden föräldrar och barn kan vara tillsammans. Närmare 75 % av samtliga förvärvsarbetande reser i någon form till och från arbetet. Låginkomstutredningen har i regel i sin rapport om de faktiska arbetstiderna också undersökt restiderna. Ca 35 % av samtliga arbetstagar har otillfredsställande restid – mer än 30 minuter, drygt 10 % har restider till och från arbetet på 1 timme och mer. De långa restiderna är vanligast i storstadsregionerna.

I stockholmsområdet tog 1968 en bilresa till arbetet för hälften av de bilburna mindre än 26 minuter. Motsvarande tid för kollektivtrafikanten var 39 minuter, dvs 50 % längre tid.

De allt längre och tidsödande arbetsresorna minskar möjligheterna till gemensam samvaro med barnen. För många saknas både bil och rimliga kollektiva förbindelser. Barnen är dessutom med som länkar i arbetsresorna för att komma till lekskolan, skolan osv.

Ofta är föräldrarna inte hemma från arbetet förrän vid sex-sju-tiden. Tiden blir då knapp för familjen att göra saker tillsammans. Särskilt för småbarnsfamiljerna, där båda föräldrarna arbetar, blir den dagliga samvaron med barnen kort. När föräldrarna kommer hem från arbetet är det dags för barnen att gå och lägga sig. Alla fritidssysselsättningar får skjutas upp till de lediga dagarna. Det kan

vara svårt för att inte säga omöjligt att hinna med allt man vill eller borde göra.

Tiden hemma

Expertgruppen för regional utredningsverksamhet (ERU) har funnit att förvärvsarbetet omfattar ca 6 à 7 miljoner timmar per år i Sverige. Hemproduktionen (disk, tvätt, yrkesinriktade studier, barnpassning, åldringsvård, sjukvård m m) beräknas till 1 à 2 miljoner timmar. ERU pekar vidare på att ett hushåll som väljer att fostra ett barn binder tusentals timmar på vad som kan kallas administration av barnets uppväxt, dvs ordna barnets tillsyn, lek, språkinläring, socialisation, skolgång, läkarbesök osv.

ERU har konstruerat ett dygnsprogram för boende i Lycksele, Hässleholm och Örebro kommuner. Tiden för social samvaro ligger mellan 20.30–22.30. Det är en omöjlig tid för förskole- och skolbarn. Ju större orten är ju senare på kvällen sker återsamling i hemmet.

Den mesta delen av hemarbetet står kvinnorna för. Det visar sig att i den miljöstudie som socialstyrelsen gjorde i stockholmsregionen år 1972 (SOMI), att hemarbetande kvinnor använder i genomsnitt 5,6 timmar om dagen till hushållsarbete. Heltidsarbetande kvinnor använder 2,9 timmar per dag till matinköp, matlagning, diskning, städning, tvätt och skötsel av barnen. Deltidsarbetande kvinnor använder mer tid än heltidsarbetande till hushållsarbete. Tvåbarnsfäderna med heltidsarbetande hustrur ställer i genomsnitt upp 30 minuter per dag i hushållsarbetet. Om hustrun arbetar deltid krymper mannens arbetsinsats till knappt 20 minuter per dag.

Låginkomstutredningen, som studerat fritiden har definierat tre huvudtyper – vardagsfritid, veckoslut och semesterferier. Vardagsfritiden går i allmänhet åt till vila, måltider, hygien, umgänge o d. Veckosluten kan bli besvärliga att utnyttja för dem som inte har tillgång till tex bil, båt, stuga, villa etc. Detta gäller dessutom för semesterledigheten.

De människor som har ett innehållsrikt arbete har också en innehållsrik fritid.

Arbetsforskare har funnit att de personer som har ett innehållsrikt arbete också har den innehållsrika fritiden.

Tid för barnen

Är dagens samhälle en tid för barnen? Har föräldrarna tid för barnen? Trots att barnen mellan 0–16 år utgör nästan 1/4 av Sveriges befolkning är de underskattade i samhället. Denna stora del av befolkningen har såväl formellt som reellt lite att säga till om. Ansvar ligger hos föräldrarna och samhället. Barnen växer upp på de villkor som de vuxna ger dem.

Ellen Key skrev i början av seklet en bok "Barnets århundrade". Har det blivit det? Många ifrågasätter det. Barnen har inte fått plats i konsumtions-samhället. De tillhör inte de produktiva.

Den tid de vuxna förvärvsarbetande får över för barnen är alltför kort. De barnafödande åren sammanfaller tidsmässigt med de år som föräldrarna satsar på att finna sin plats i yrkeslivet.

En undersökning gjord i Rosengård i Malmö, visar att barnen i stor utsträckning är lämnade åt sig själva.

Barnmiljöredningen har bearbetat socialstyrelsens miljöstudie från år 1972 (SOMI). Undersökningen omfattar Stockholms län. I SOMI tog man reda på hur ofta barn och föräldrar brukar göra olika saker tillsammans, t ex leka, göra godis, baka, klippa, snickra, se på TV, läsa eller berätta, lägga pussel och spela kort.

Majoriteten av de tillfrågade kvinnorna sade att de ofta gjorde någon eller flera av dessa saker tillsammans med barnen. Skillnaderna är inte så stora mellan heltidsarbetande kvinnor med ett barn och hemarbetande kvinnor med ett barn ifråga om hur mycket tid man ägnar åt barnen. Hemarbetande kvinnor med två eller flera barn sysselsätter sig något oftare med barnen än heltidsarbetande flerbarnsmödrar.

Barn behöver många rikt varierande vuxenkontakter. Barn behöver också kontakter med den äldre generationen. Far- och morföräldrar har kommit utanför familjen.

Barns och föräldrars sommarledighet måste också

passa ihop bättre i tiden. Fler och bättre ersättningsmiljöer måste tillskapas.

Framtiden

Vi får den framtid vi förtjänar. Att skapa ett gott samhälle för barnen kräver emellertid mycken politisk insikt och stort mod. Att göra samhället lämpligt för barnen är svårt. Det är stora förändringar som behövs inom bl a arbetslivet. Främst gäller det arbetstiderna och arbetsmiljön. Arbetet är viktigt för människan men får inte övervärderas. Livskvaliteten måste ges förtur före penningen. Produktionen är till för människan.

Ekonomisk tillväxt och en ökad ekonomisk standard har varit en tvingande nödvändighet under 1900-talet. Vi har också idag detta som mål, men inte lika självklart som tidigare. Det får inte kosta hur mycket som helst.

På senare tid har ett allt starkare krav på 6-timmars arbetsdag vuxit fram.

Vad skulle 6-timmars arbetsdag innebära för barnen? Den nödvändiga förutsättningen för ett gott samspel, en samfostran skulle skapas, nämligen tid. Målet att alla skall ha samma rätt till arbete, män som kvinnor, kunde uppnås. Detta skulle föra med sig vinster för barnen. Vuxna män skulle få större möjlighet att komma in i barnens liv.

Barnen skulle inte som nu behöva vara i förskolan alldeles för lång tid. Pressen på fritidsinsatser för barnen i förskolan och skolan skulle minska, genom att föräldrarna själva skulle kunna ta hand om sina barn.

Men arbetstidsförkortningar är inte nog för att skapa bättre levnadsförhållanden för barn i Sverige. Det har också att göra med kunskap, attityder och opinioner kring barn.

Man måste skapa ett barnvänligare arbetsliv överhuvudtaget. Eva Moberg har i tidningen Vi i ett antal artiklar krävt en politik, som konsekvent sätter barnens bästa i första rummet. Två sega och starka intressen står emot detta: föräldrarnas intresse av att behandla sina barn som de vill utan insyn och inblandning samt arbetslivets hårda krav på effektivitet och slaveri under klockan.

Man kan förutse en förändrad arbetsroll, som innebär att förvärvsarbetande människor kommer

att ställa ökade krav på inflytande, intressantare arbeten, bättre arbetsmiljö o s v. Man kommer att – utöver lön och materiella förmåner – högt värdera de möjligheter som arbetet ger att ägna tid åt barn, familj och fritid.

Den parlamentariska utredningen om den framtida sysselsättningen har i sina direktiv fått i uppgift "att ge en översiktlig bedömning av behovet av åtgärder för att förändra arbetslivet efter människornas krav."

Både barnen och föräldrarna kommer sannolikt att ha det bättre år 2000. Arbetslivets villkor har förbättrats. Arbetstiden förkortats. Barn kommer att betyda mer och inte underskattas som i dagens samhälle. De får inte bara stå på tillväxt. Förbättringen av barnens levnadsvillkor sker inte minst genom att arbetsvillkoren för föräldrarna reformeras.

Tid, ork och möjlighet att ägna sig åt barnen får föräldrarna först när förutsättningarna för deras arbetsliv förändras!

Efterskrift

Rapporten till barnmiljöutredningen skrevs våren 1974. Sedan dess har en del hänt. Nytt material och nya utredningar finns. Som exempel kan nämnas rapporten från delegationen för arbetstidsfrågor "Kortare arbetstid. När? Hur?" (SOU 1976: 74), familjestödsutredningens betänkande "Förkortad arbetstid för småbarnsföräldrar" (SOU 1975: 62), sysselsättningsutredningens "Arbete åt alla" (SOU 1975: 90) och arbetsmiljöutredningens betänkande "Arbetsmiljölag" (SOU 1976: 1). Genom bl a dessa utredningar och andra skrifter kan en del siffror och belägg jag redovisade i rapporten bytas ut och aktualiseras.

Två ting som skett efter rapporten är glädjande från barnens och föräldrarnas utgångspunkt: Kommunernas satsning på utbyggnad av barnomsorgen och medbestämmandelagen på arbetsplatserna. En sak är oroande: Tystnaden kring införandet av sex-timmars arbetsdag!

NU KAN DU INTE SKYLLA PÅ PRISET

MAXI är marknadens billigaste typgodkända bilbarnstol. Uppfyller alla krav på barnets säkerhet och komfort. Enkel att montera i och ur bilen. Finns bl.a. på varuhus, bensinstationer, järnhandel och bilaffärer.

Generalagent för Skandinavien

Bil Atlas

Bil Aktiebolaget Atlas
330 20 ANDERSTORP. Tel. 0371/161 60

TYPGODKÄND
AV STATENS
TRAFIKSÄKERHETSVERK
T 006 SB